

Luonnonmarjojen kerääjiä koskeva valmistelu

17.2.2023

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Tausta

- Luonnonmarjojen kerääjät eivät tällä hetkellä kuulu kausityölain soveltamisalan piiriin, vaan heidän asemaansa sääntelee kesällä 2021 voimaan tullut ns. marjalaki ja he ovat saapuneet Suomeen turistiviisumilla.
- Kerääminen ei pääsääntöisesti ole työsuhteista.
- Nykyiset viranomaisjärjestelyt maahantuloon liittyen (kiintiöneuvottelut, kerääjien allokointi yrityksille) eivät kaikilta osin ole laissa säänneltyjä.
- Thaimaan viranomaiset ovat jo pitkän aikaa vaatineet, että kerääjät olisivat Suomessa työsuhteessa.
- Luonnonmarjojen keruuseen liittyy korostunut hyväksikäyttöriski: mittavia väärinkäytöksiä tullut ilmi tänä vuonna, mutta myös aiemmin (KKO:2022:2).

Valmistelu

- TEM:ssä alettiin valmistelemaan kausityöasetuksen muutosta, jonka myötä luonnonmarjojen kerääjät olisivat siirtyneet kausityölain piiriin ja maahantuloa varten olisi vaadittu kausityöviisumi tai lupa.
- Tämän maahantuloluvan myöntäminen edellyttää, että hakijalla on solmittuna työsopimus.
- Tavoitteena oli selkeyttää kerääjien oikeusasemaa, siirtää ansiotasoon liittyvää riskiä yrityksille ja tuoda poimijat työsuhteita sääntelevien lakien piiriin.
- Valmistelu käynnistettiin kiireellisenä, jotta muutokset ehdittäisiin saada voimaan jo tulevalle satokaudelle.

Lausuntopalaute

- Suurin osa lausujista piti muutosta tervetulleena ja katsoi sen parantavan kerääjien asemaa ja oikeusturvaa sekä selkeyttävän oikeudellista asemaa.
- Marjayritykset vastustivat ja katsoivat vaikutusarvioinnin olevan puutteellista ja seuraukset toimialalle kohtuuttomiksi.
- OM: kausityölain asetuksenantovaltuutus ei mahdollista muutosta ja asetuksella kavennetaan marjalain soveltamisalaa ilman eduskunnan myötävaikutusta.
- STM: Kausityöntekijöinä kerääjillä olisi laajempi oikeus terveydenhuoltopalveluihin ja sairausvakuutuksen mukaisiin etuuksiin ja korvauksiin, josta syntyy pysyviä budjettivaikutuksia.
- VM: kerääjien siirtyminen verovelvollisiksi ei juurikaan kerryttäisi verotuloja valtiolle, koska kerääjät voisivat valita progressiivisen verotuksen, jolloin sovelletaan 0 %:n verotusta 14 000 euroon saakka.

Tuleva satokausi

- Tulevalla satokaudella toimitaan marjalain mukaan.
- Erityistä huomiota kiinnitetään viranomaistoiminnan läpinäkyvyyteen.
- Thaimaan viranomaisten kanssa ei käydä kiintiöneuvotteluita, eikä päätetä kerääjien allokoinnista yritysten kesken.
- TE-toimisto hoitaa marjalain mukaisia tehtäviään.
- AVI valvoo toimintaa marjalakiin perustuen.
- UM myöntää mahdolliset viisumit Schengen säännöstöön perustuen.

Jatkovalmistelu

- Lausuntopalaute analysoidaan huolellisesti jatkotyön tueksi.
- On tärkeää selvittää huolellisesti marjalain ja kausityölain uudistamisen kautta käytettävissä olevat vaihtoehdot asetusvalmistelun aikana kertynyttä materiaalia hyödyntäen.
- Kerääjien aseman parantaminen kirjataan ulkomaisen työvoiman hyväksikäytön vastaiseen valtioneuvoston strategiaan, joka valmistuu vielä tänä keväänä ja jonka on tarkoitus toimia hyväksikäytön vastaisen työn pohjana tulevina vuosina.
- Seuraava hallitus tekee päätökset mahdollisista muutoksista.